

Nunani issittuni qinguartartittarluni katsorsarneqartarneq

Qinguartartittarluni katsorsarneqarneq kræftimik nappaateqarnermi katsorsartittarnerup ilagaa pingaaruteqartoq, qinguartartittarnerlu kisiat atorlugu katsorsaasoqarsinnaavoq aammali katsorsartinnerup kingorna, soorlu pilatsereermermi, atorneqarsinnaalluni. Missiliorneqarpoq kræftimik nappaatillit 50%-ii angullugit katsorsartinnermik ingerlanerani arlaatigut qinguartartittarlutik katsorsartittariaqartartut. Nalitsinni qinguartartittarluni katsorsaasarneq assut tekniskiuvoq taamaaliornermilu nakorsat immikkut ilisimasallit, fysikerit, peqqissaasut ilisimasallillu allat qanimut suleqatigiittariaqartarput. Tamatumunnga sanillunneqassaaq qinguartartittarnermut atortut akisoorujussuusut, tamannalu pissutigalugu sumiiffinni tamani qinguartartilluni katsorsartittoqarsinnaangitsaq.

Issittumi isorartuunik inuilaarsuaqarfeqarpoq, taamaattumillu kræftimik nappaatilinnik tamanik qinguartartittarluni katsorsaasinnaanermik isumannaarinissaq unamminiarnartuuvoq. Issittumi qinguartartittarluni katsorsartinnermik atuineq pillugu nalunaarsuusianik pitsaasunik maannakkorpiaq nassaassaqaangilaq, kisianni imaassinnaavoq katsorsartinnissamik pisariaqartitsisut tamarmik qinguartartittarsinnaangitsut. Allaaserisami nassuarneqassaaq nunani issittuni (Kalaallit Nunaat, Canadap avannarpassittortaa, Alaska Ruslandillu kangisissorpiaa) qinguartartittarluni katsorsartinnissamik isumannaarineq sumut killinnersaq aamma unamminiartortai suunersut. Nunani taakkunani tamani illoqarfigisami qinguartartittartoqarsinnaangilaq, taarsiulluguli napparsimasut illoqarfinnut annerusunut innersuunneqartarput. Alaskami aamma Kalaallit Nunaanni aalajangersimasunik innersuussiveqartarpoq (kalaallit napparsimasut Københavnimi Rigshospitalimut innersuunneqartarput), Canadamili Ruslandimilu napparsimasut innersuunneqartarfii assigiinngiaarnerupput. Nunat immikkoortui tamarmik katsorsaansamik aalajangersimasunik neqerooruteqartaraluartut sivisuumik angallassisarneq piffissap tungaatigut, aningaasaqarnikkut inuttullu unamminiarnartoqartitsivoq.

Nunani issittuni qinguartartittarluni katsorsartittoqarsinnaanera isumannaarniarlugu siunnersuutigineqarpoq suliat assigiinngitsut arlallit ingerlateqqinneqassasut. Taakku ilaatigut tassaapput

- 1) Telemedicin – qinguartartittarluni katsorsartinnissamut periarfissat pisariaqartitsinerillu pillugit nalilersuineq telekkut ataatsimiinnerit atorlugit pitsanngorsarneqarsinnaava?
- 2) Immikkut ilisimasalimmik tikititsineq – immikkut ilisimasalimmik akulikinnerusumik tikititsisoqartarsinnaanerpa, qinguartartittarluni katsorsartinnermi ajornartorsiutinik aalajangersimasunik aamma suliaqartarsinnaasumik?
- 3) Nunani issittuni najugaqartut qinguartartittarluni katsorsaasarneq pillugu najoqqutassanik sanaallugit aamma najoqqutassanik sananermi nunap inuunik peqataatitsineq

- 4) Qinnuartartittarluni katsorsaasarnerit, naleqqukkaangat, sivikinnerusut akulikinnerusullu, angerlarsimaffimmiit qimaguteqqanissaq sivikillisarniarlugu
- 5) Nakorsartittarneq pillugu paasisutissanik katersuivimmik pilersitsineq, Issittumi qinnuartartittarluni katsorsaasarneq pilugu ilisimasanik isumannaarisinnaasumik.

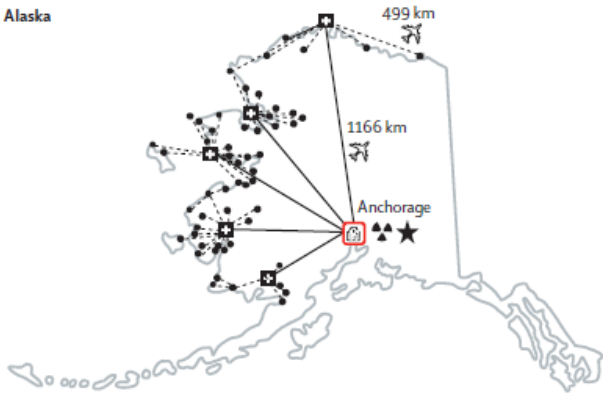
Qinnuartartittarluni katsorsaanermik Kalaallit Nunaanni nunanilu issittuni allani atuineq pillugu misissuinissani aggersuni qulaajarneqassannguatsiarpoq nappaatinik pissutsinilluunniit immikkut itunik immikkut isiniagassaqaarnersoq.

Allattoq: Jeppe Friberg, Onkologisk Klinik, Rigshospitalet (jeppe.friberg@regionh.dk)

Paasisaqarfiit: Jessica Chan, Jeppe Friberg, Mikhail Chernov, Mikhail Cherkashin, Cai Grau, Michael Brundage, Ben Slotman. Access to radiotherapy among circumpolar Inuit populations. *Lancet Oncol.* 2019 Oct;20(10): e590-e600. Review.

Takussutissiap oqaasertai: Nunani issittuni sisamani qinnuartartittarluni katsorsartikkiartortussanik innersuusseriaatsit nalinginnaasut.

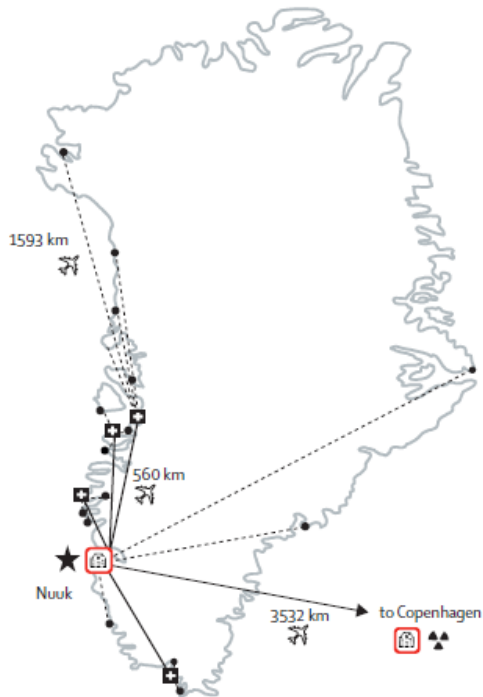
Alaska

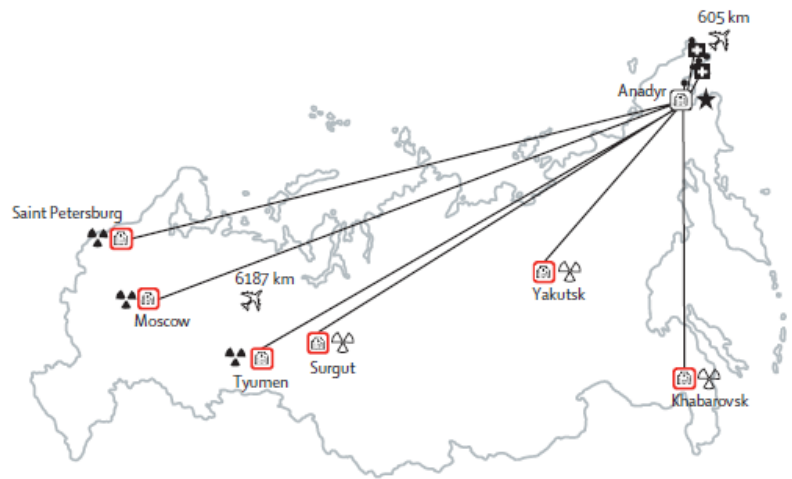
Canada

Greenland

Russia

- Town, community, or village
- ★ First contact point with oncology provider
- ✚ Regional health centre or hospital
- ⚡ Radiotherapy available
- 🏥 State or territorial hospital
- ⚡ Basic radiotherapy available only (2D)
- 🏥 Oncology referral hospital
- Referral from health centre or hospital
- Referral from community